

Informacja o wyroku Trybunału Konstytucyjnego

z dnia 6 października 2015 r.

sygn. akt SK 19/14¹⁾

I. Problem prawny.

W skardze konstytucyjnej z dnia 4 stycznia 2014 r. zakwestionowany został art. 106 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.). Regulacja odnosiła się do zasad przyznawania pomocy społecznej osobom całkowicie niezdolnym do pracy, legitymującym się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności i niemającym innych środków utrzymania. Zgodnie z zaskarżonym przepisem, prawo do zasiłku stałego ustalane było począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek o jego przyznanie.

II. Wzorzec kontroli.

Art. 67 ust. 2 Konstytucji (prawo do zabezpieczenia społecznego) w związku z art. 2 Konstytucji (sprawiedliwość społeczna).

III. Treść orzeczenia.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 106 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej w zakresie, w jakim stanowi, że w wypadku wniosku o przyznanie zasiłku stałego osobie całkowicie niezdolnej do pracy, legitymującej się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności i niemającej innych środków utrzymania, prawo do zasiłku ustala się począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek, jest niezgodny z art. 67 ust. 2 w związku z art. 2 Konstytucji.

¹⁾ wyrok ogłoszony dnia 15 października 2015 r. (Dz. U. poz. 1616).

Trybunał Konstytucyjny uznał, że Konstytucja w art. 67 ust. 2 wyraźnie wskazuje przesłanki objęcia obywatela prawem do zabezpieczenia społecznego – musi on pozostawać bez pracy nie z własnej woli oraz nie może posiadać innych środków utrzymania.

Tymczasem zakwestionowana regulacja związała powstanie tego prawa nie z momentem ziszczenia się konstytucyjnych przesłanek, ale z momentem oficjalnego zwrócenia się do państwa o pomoc. Wystąpienie z odpowiednim wnioskiem było zaś możliwe jedynie po uzyskaniu orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, a więc po zakończeniu odrębnego, często długotrwałego postępowania.

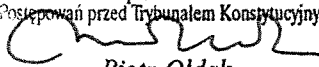
Zakwestionowana regulacja dopuszczała zatem możliwość, że osoba faktycznie spełniająca kryteria zawarte w art. 67 ust. 2 Konstytucji nie będzie mogła ubiegać się o wsparcie ze strony państwa. Taki stan rzeczy Trybunał uznał za niezgodny z Konstytucją.

Kwestionowany przepis utraci moc obowiązującą z upływem dnia 31 grudnia 2016 r.

IV. Wskazówki dla prawodawcy.

Trybunał wyjaśnił, że spośród możliwych rozwiązań ustawowych regulujących tę materię, ustawodawca powinien wybrać takie, które łączy moment powstania prawa do zabezpieczenia społecznego z momentem wystąpienia przesłanek opisanych w art. 67 ust. 2 Konstytucji.

Możliwe rozwiązanie to np. wskazanie w ustawie dwóch momentów objęcia obywatela prawem do zasiłku (zasiłek przyznawany od daty stwierdzenia niepełnosprawności lub od daty wystąpienia z wnioskiem o ustalenie niepełnosprawności), a wybór byłby uzależniony od spełnienia kryterium braku dochodu. Innym dopuszczalnym rozwiązaniem byłoby przyjęcie możliwości złożenia wniosku od daty powstania niepełnosprawności przy konieczności wykazania spełnienia przesłanki dochodu.

WICEDYREKTOR
Departamentu
Postępowani przed Trybunałem Konstytucyjnym

Piotr Oldak